

İlgili Kanun / Madde  
4857 S. İşK/32

T.C.  
YARGITAY  
9. Hukuk Dairesi

Esas No. 2016/20712

Karar No. 2020/8343

Tarihi: 17/09/2020

- SÖZLEŞME GÖRÜŞMELERİNDEN DOĞAN SORUMLULUK
- İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞVERENİN KUSURU İLE KURULAMAMASI
- İŞÇİNİN İŞ SÖZLEŞMESİNİN KURULACAĞINA DUYDUĞU GÜVEN NEDENİYLE UĞRADIĞI ZARARI İSTEYEBİLECEĞİ
- İŞÇİNİN GÜVENİNİN KORUNMASININ GEREKTİĞİ ZARAR İŞ SÖZLEŞMESİ KURULMADAN DOĞDUĞU İÇİN İŞÇİNİN ZARARINI GENEL MAHKEMELERDE DAVA AÇARAK İSTEYEBİLECEĞİ

**ÖZETİ:** Sözleşme görüşmelerinden doğan sorumluluk, (culpa in contrahendo) genel bir ifadeyle belirtmek gerekirse, sözleşme görüşmeleri aşamasında taraflardan birinin diğerine veya onun koruması altında bulunan kişilere karşı aralarında dürüstlük kuralı (MK. m. 2) gereğince ortaya çıkan güven ilişkisinin ihlali sonucu meydana gelen sorumluluktur. Somut uyuşmazlıkta; taraflar arasında davacının davalı şirkette dış ticaret uzmanı olarak çalışması yönünde sözleşme imzalandığı, bu sözleşme çerçevesinde davalı şirket tarafından Bakanlığa izin için başvuru yapıldığı, izin belgesi düzenlenmesi için harç yatırılması gerektiğinin davalı şirkete bildirilmesinin ardından davalı şirketin bu harcı yatırmayarak iş sözleşmesinin kurulmasına engel olduğu

anlaşılmaktadır. Davacı işçinin bu sözleşmeye güvenerek çalıştığı işyerinden ayrıldığı da sabittir. Bu durumda davalının davacıyı kusurlu olarak sözleşmenin kurulacağı yönünde yanılttığı ve güven ilişkisini ihlal ettiği açıktır. Taraflar arasında iş sözleşmesi kurulmadığından davacı tarafından bakiye ücret alacağı istenmesi mümkün değildir. Ancak sözleşmenin kurulmaması işçinin kusurundan kaynaklanmamaktadır. Davalı şirket çalışma izni için gerekli harçları yatırmayarak iş sözleşmesinin kurulmamasına neden olmuştur. Yukarıda açıklanan nedenlerle davacının davalı şirketten sözleşme öncesi zararlarını talep etmesi mümkündür. Davacı sözleşme öncesi doğan zararlarını isteyebilecektir ancak bu zararlara ilişkin davalara iş Mahkemelerinde değil, genel yetkili mahkemelerce bakılacaktır. Bu nedenle mahkemece görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasına girilerek karar verilmesi hatalıdır.

#### Y A R G I T A Y K A R A R I

##### Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, davacının davalı şirketle 27/11/2014 tarihli belirli süreli iş sözleşmesi imzaladığını, bu sözleşme kapsamında davalı tarafından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na yabancı çalıştırma izni talebinde bulunulduğunu, davacının bu sözleşmeye dayanarak çalışmakta olduğu işyerinden ayrıldığını, davalı tarafça iş sözleşmesinin haksız feshedildiğini, uğranılan zararın tazmini için ihtarname keşide edilmesine rağmen, davalı tarafça cevap verilmediğini, davacının çabasına rağmen hala iş bulamadığını, eski şirketi de başka eleman aldığı için eski şirketine de dönemediğini, çalışma izni olmadığı için ikametgah izninin de sona erdiğini iddia ederek, Borçlar Kanunu'nun 438. maddesine göre bakiye ücret alacağı hakkının hüküm altına alınmasını dava ve talep etmiştir.

##### Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacı ile iş sözleşmesinin kurulmadığını, bu nedenle haksız fesih olgusuna dayanılmayacağını, davacı ile belirli süreli iş sözleşmesi yapıldığını, davacının dış ticaret uzmanı olarak çalışacağını, sözleşmenin 4. maddesinde çalışma izni alınması halinde çalışma izin belgesinde belirtilen tarihten itibaren sözleşmenin 1 yıl süreli olduğunu, bu maddeye göre sözleşmenin başlayabilmesi için Bakanlığın izninin gerekli olduğunu, izin alınmadığından sözleşmenin başlamadığını dolayısıyla hukuki sonuç doğurmayacağını, sözleşme yürürlüğe girmediği için haksız fesihten de söz edilemeyeceğini fiilen iş ilişkisinin kurulmadığını, savunarak davanın reddini talep etmiştir.

**Mahkeme Kararının Özeti:**

Mahkemece, davacının yapılan iş sözleşmesine göre davalı işyerinde çalışmadığı, sözleşmenin 4. maddesinde çalışma izni alınması halinde çalışma izin belgesinde belirtilen tarihten itibaren sözleşmenin 1 yıl süreli olduğunun belirtildiği, ancak bakanlık izni beklenmeden davalı tarafça iş sözleşmesinin feshedildiği, bu durumda her ne kadar iş sözleşmesinin feshinde haklı neden yok ise de şarta bağlı sözleşme yapıldığı ve şart gerçekleşmeden davacının iş sözleşmesinin feshedildiği görülmekle yapılan iş sözleşmesi, şart gerçekleşerek yürürlüğe girmediğinden, hukuki sonuç doğurmayacağı, bu nedenle davacının baki ücret alacağının bulunmadığı kanaatine varılarak davanın reddine karar verilmiştir.

**Temyiz:**

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

**Gerekçe:**

Davacı, davada belirli süreli iş sözleşmesinin haksız feshi sebebiyle bakiye ücret alacağını talep etmiştir.

Davacı ile davalı arasında belirli süreli iş sözleşmesi imzalanmış, bu iş sözleşmesinde sözleşmenin başlangıcı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma izni verdiği tarih olarak belirlenmiştir. Bu izin için davalı şirket tarafından Bakanlığa başvurulmuş, Bakanlık tarafından yabancı işçinin çalışma izin başvurusu uygun bulunmuş, izin belgesinin düzenlenebilmesi için çalışma izni ve hizmet izni harcının yatırılması gerektiği davalı şirkete bildirilmiştir. Davalı şirket bu harcı yatırmamıştır. Bu durumda iş sözleşmesinin başlaması için taraflarca sözleşmede kararlaştırılan izin alınması şartı tamamlanmadığından iş sözleşmesi kurulmamış, taraflar arasında işçi-işveren ilişkisi oluşmamıştır. Ancak davacı işçi bu sözleşmeye güvenerek çalıştığı şirketten ayrılmıştır.

Uyuşmazlığın çözümüne yönelik olarak, öncelikle borç doğurucu sorumluluk kaynakları üzerinde durulmasında yarar vardır:

Toplumsal hayatın hızla gelişmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik olay ve problemlerin çözümünü, klasik borç doğurucu sorumluluk kaynakları olarak nitelendirilen, haksız fiil, sözleşme ve sebepsiz zenginleşme içerisinde bulabilme ve aynı unsurları bu yeni olay ve problemlere uygulayabilme hemen hemen imkansız hale gelmiştir. Kanunların çözüm öngöremediği bu tip durumlara, 19. yüzyılın sonlarına doğru doktrin kayıtsız kalınamayacağını anlamış, özü ve niteliği farklı yeni hukuki müessese ve sorumluluk türlerini belirleme yoluna gitmiştir (Süleyman Yalman, Türk- İsviçre Hukukunda Sözleşme Görüşmelerinden Doğan Sorumluluk, Ankara 2006, s. 37).

Bu yeni belirlenen sorumluluk türlerinden olan sözleşme görüşmelerinden doğan sorumluluk, (culpa in contrahendo) genel bir ifadeyle belirtmek gerekirse, sözleşme görüşmeleri aşamasında taraflardan birinin diğerine veya onun koruması altında bulunan kişilere karşı aralarında dürüstlük kuralı (MK. m. 2) gereğince

ortaya çıkan güven ilişkisinin ihlali sonucu meydana gelen sorumluluktur. (Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt. III, Ankara 1990, s. 1083.; İlhan Ulusan, Culpa in Contrahendo Üstüne, Prof. Dr. Ümit Yaşar Doğanay Anısına Armağan, İstanbul 1982, s. 287).

Bir kişinin davranışlarıyla, başkalarında yarattığı haklı beklentiler nedeniyle bu kişiler arasında güvene dayalı bir ilişki oluşmuştur. Kendine özgü bir sorumluluk olan güven sorumluluğu, bu güven ilişkisinden kaynaklanmaktadır ve herhangi bir sözleşme ilişkisinin varlığını gerektirmediği için taraf iradesinden bağımsız yasal bir sorumluluk sebebidir. Güven sorumluluğunun pozitif hukuktaki dayanağı Türk – İsviçre Hukuku açısından Medeni Kanun'un 2. maddesi olan dürüst davranma ilkesidir.(Gürpınar, Damla Sözleşme Dışı Yanlış Tavsiyede Bulunma Öğüt Verme veya Bilgi Vermeden Doğan Sorumluluk, İzmir ,2006 s.214) Medeni Kanun'un 2. maddesinde, herkes haklarını kullanırken ve borçlarını ifa ederken dürüstlük kuralına uygun davranmak mecburiyetini getiren kanun koyucu, açık bir şekilde doğruluk ve güven kurallarına atıf yapmıştır. Ayrıca kanunun yorumlanmasında, tamamlanmasında, irade beyanlarının yorumunda, bu nedenle de hukuki işlemlerin kurulmasında ve yorumlanmasında, sözleşmelerin yeni şartlara uyarlanmasında, tamamlanmasında ve değiştirilmesinde de önemli işlevi olan doğruluk ve güven kuralları, sözleşme görüşmeleri esnasında meydana gelen culpa in contrahendo sorumluluğunun da temelini oluşturmaktadır. (Edis, Medeni s.308) Culpa in contrahendo sorumluluğunun varlığından söz edebilmek için sözleşmenin tüm unsurları ile kurulmuş olmasının veya geçerli bir sözleşme olup olmadığında bir önemi bulunmamaktadır. Bütün bu hukuki kurumların temelinde dürüstlük kuralı gereği korunması gereken ve bu yüzden yasal bir yükümlülük olarak da ortaya çıkan, kendine özgü bir sorumluluk vardır. Güven sorumluluğu edim yükümünden bağımsız yasal bir borç ilişkisine dayanır. Sorumluluğun doğması için zarar verenle zarar gören arasında asli edim yükümünün doğumunu sağlayacak bir sözleşme ilişkisinin kurulmuş olması gerekmez. Taraflardan birinin kendi davranışlarıyla diğer tarafta güven oluşturmasıyla, bu ikisi arasında var olan güven ilişkisinin zarar görmüş olmasından dolayı dürüstlük kuralı gereği bir sorumluluk meydana gelmektedir.(Gürpınar, s.217)

Yukarıda belirtildiği üzere, borç doğurucu sorumluluk kaynakları yönünden somut olay değerlendirildiğinde; olaya "sözleşme görüşmelerinden doğan sorumluluk" kurallarıyla bakılması gerektiğinde kuşku ve duraksamaya yer olmamalıdır.

Gerçekte de; sözleşme bir süreçtir. Bir anda kurulup meydana gelen hukuki bir işlem değildir. Sözleşme kurulmadan önce taraflar sözleşmenin muhtevası, şartları, içerdiği hak ve yükümlülükler üzerinde görüşmeler yaparlar; bu görüşmeler kısa veya uzun sürebilir. Görüşmelerin başlamasıyla görüşmeciler arasında hukuki bir ilişki kurulur. Bu ilişki sözleşme benzeri bir güven ilişkisidir. Güven ilişkisi MK.

m. 2/1’de düzenlenmiş bulunan dürüstlük kuralına dayanır. Buna göre görüşmeler esnasında görüşmecilerin sözleşmenin muhtevası ve şartları hakkında birbirlerini aydınlatması, dürüstlük kuralına uygun davranması, birbirlerinin kişilik ve mal varlığı değerlerine zarar vermemek için gerekli özeni göstermesi, koruma yükümlülüklerine uyması gerekir. Görüşmeciler bu yükümlülüklere kusurlu olarak aykırı davranıp, görüşmelerin başlamasıyla aralarında kurulmuş bulunan güven ilişkisini ihlal ettikleri takdirde bundan doğan zarardan sorumludurlar (Fikret Eren, a.g.e., s. 1084, 306 vd., İlhan Uluşan, a.g.e., s. 286).

Somut uyuşmazlıkta; taraflar arasında davacının davalı şirkette dış ticaret uzmanı olarak çalışması yönünde sözleşme imzalandığı, bu sözleşme çerçevesinde davalı şirket tarafından Bakanlığa izin için başvuru yapıldığı, izin belgesi düzenlenmesi için harç yatırılması gerektiğinin davalı şirkete bildirilmesinin ardından davalı şirketin bu harcı yatırmayarak iş sözleşmesinin kurulmasına engel olduğu anlaşılmaktadır. Davacı işçinin bu sözleşmeye güvenerek çalıştığı işyerinden ayrıldığı da sabittir. Bu durumda davalının davacıyı kusurlu olarak sözleşmenin kurulacağı yönünde yanılttığı ve güven ilişkisini ihlal ettiği açıktır. Taraflar arasında iş sözleşmesi kurulmadığından davacı tarafından bakiye ücret alacağı istenmesi mümkün değildir. Ancak sözleşmenin kurulmaması işçinin kusurundan kaynaklanmamaktadır. Davalı şirket çalışma izni için gerekli harçları yatırmayarak iş sözleşmesinin kurulamamasına neden olmuştur. Yukarıda açıklanan nedenlerle davacının davalı şirketten sözleşme öncesi zararlarını talep etmesi mümkündür. Davacı sözleşme öncesi doğan zararlarını isteyebilecektir ancak bu zararlara ilişkin davalara iş Mahkemelerinde değil, genel yetkili mahkemelerce bakılacaktır. Bu nedenle mahkemece görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasına girilerek karar verilmesi hatalıdır.

#### SONUÇ:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden dolayı **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 17/09/2020 tarihinde oybirliği ile karar verildi.